

Research Paper

Identifying and Ranking the Effective Factors on the students' Entrepreneurship in Iranian Physical Education Conservatories

H. Pourhaji¹, E. Alidoust Ghahfarokhi², M. Hamidi³

1. Ph. D Ph. D in Sport Management, Tehran University, Kish International Campus, Iran.
2. Associate Professor in Sports Management, University of Tehran, Iran. (Corresponding Author)
3. Associate Professor in Sports Management, University of Tehran, Iran.

Received: 2021/06/04

Accepted: 2021/09/01

Abstract

The aim of this study was to identify the factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories based on the three-pronged model and prioritize these factors with a fuzzy hierarchical analysis approach. In terms of orientation and purpose, this research was practical research; In terms of nature and method of data collection, it was descriptive-survey and in terms of data type, it had a mixed design (a combination of qualitative-quantitative). In this study, Investigating the literature, research background as well as the survey of 20 experts in the field under study who were selected among the 40 experts at the Ministry of Education, the experts in the Educational Research and Planning Organization, and the Deputy of Physical Education and Health Education of the provinces by purposive sampling, identified the environmental factors, the behavioral factors and the structural factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories in the country. In order to weight and prioritize the factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories, the change fuzzy hierarchical analysis technique was used and for this purpose, Excel software was used. The results of the analyses showed that the physical education conservatory environment (classroom structure and learning environment, content of educational materials, teachers' teaching methods, student performance evaluation methods) with a weight of 0.1341, the effective relationship between the conservatory environment and the community and the country's sports industry with a weight of 0.1242, the family environment with a weight of 0.1122 and creating a constructive competitive environment among the physical education conservatories in the country with a weight of 0.0935 among the environmental factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories in the country; the existence of a constructive culture in physical education conservatories with a weight of 0.1671 among the behavioral factors affecting the students'

1. Email: e.alidoust@ut.ac.ir

2. Email: mhamidi@ut.ac.ir

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International Public License

entrepreneurship in physical education conservatories in the country; physical education conservatories with appropriate facilities and sports halls with a weight of 0.0319 among the structural factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories in the country had the highest ranks. The study's findings can be useful and used for the Ministry of Education, the Ministry of Sports and Youth, and the officials and students of the country's physical education conservatories.

Keywords: Entrepreneurship, Environmental Factors, Behavioral Factors, Structural Factors.

Extended Abstract

Background and Purpose

In a general and comprehensive definition, it can be said that entrepreneurship is a dynamic process that includes opportunities, people, conditions and organizational structures, risks, innovations and resources that as a process, is applicable to all types and sizes of organizations (1). Entrepreneurship in the education system leads to the identification and effective use of all internal and external resources of the educational system, and leads to new opportunities for teaching and learning. Thus, developed countries, at all levels of their education have made entrepreneurship education a central focus of their programs, thereby practically teaching students how to work while learning science (2). The aim of this study was to identify the factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories in Iran based on the three-pronged model in three branches including structural factors (elements, factors and physical and mechanical conditions of the organization including all material, financial, information and technical resources, etc.), environmental factors (factors and conditions of the internal environment of the organization in which the work is done and also the factors that connect this environment with the external environment of the organization) and behavioral factors (human factors, human relationships and behavioral norms which are considered as dynamic factors in the organization) and prioritizing these factors with a fuzzy hierarchical analysis approach.

Methods

This study was a practical, mixed (a combination of qualitative and quantitative design), descriptive-survey research. In this study, investigating the literature, research background and the survey of 20 experts on the subject under study who were selected among the 40 experts at the Ministry of Education, the experts in the Educational Research and Planning Organization, and the Deputy of Physical

Education and Health Education of the provinces by purposive sampling, revealed the environmental factors, the behavioral factors and the structural factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories. In order to weight and prioritize the factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories, the Chang Fuzzy Hierarchical Analysis technique was used and for this purpose, Excel software was used.

Findings

The results of research data analysis are shown in Table 1. According to the research findings, the environmental factors with 4 main factors and a weight of 0.464 in the first priority, the behavioral factors with 6 main factors and a weight of 0.361 in the second priority and the structural factors with 9 main factors and a weight of 0.175 are in the third priority of the effective factors on the students' entrepreneurship in Iranian physical education conservatories.

Table 1-The results of calculating the weight and prioritizing the effective factors on the students' entrepreneurship in Iranian physical education conservatories

Factors and Subfactors	not normalized weight	normalized weight	overall weight	priority
Behavioral Factors	0.779	0.361		2
personal and personality characteristics of students and officials of physical education conservatories	0.414	0.1914	0.0691	6
playing the role of leadership instead of management by the officials of physical education conservatories	0.213	0.0987	0.0356	8
Existence of effective communication system between students and officials of physical education conservatories	0.164	0.0757	0.0273	11
gender of students	0.325	0.1503	0.0543	7
Existence of a constructive culture in physical education conservatories	1.000	0.4629	0.1671	1
Existence of effective and continuous interaction between the officials of physical education conservatories and the students' parents	0.045	0.0210	0.0076	18
Structural Factors	0.377	0.175		3

Table 1-The results of calculating the weight and prioritizing the effective factors on the students' entrepreneurship in Iranian physical education conservatories

Factors and Subfactors	not normalized weight	normalized weight	overall weight	priority
Existence of a proper and balanced combination of mechanical organizational structure and organic organizational structure	0.836	0.1522	0.0266	12
Applying analyzer and forward-looking organizational strategies	0.500	0.0911	0.0159	15
Having a strategic control system	0.230	0.0420	0.0074	19
Reward and payment system based on creating entrepreneurial conditions	0.609	0.1109	0.0194	13
Having an effective information and communication technology system	0.539	0.0981	0.0172	14
allocation of special budget for entrepreneurship in physical education conservatories	0.995	0.1813	0.0317	10
physical education conservatories with appropriate facilities and sports halls	1.000	0.1822	0.0319	9
Having an effective research and development system in the field of students' entrepreneurship	0.341	0.0621	0.0109	17
Existence of an effective in-service education system	0.440	0.0801	0.0140	16
Environmental Factors	1	0.464		1
Family environment	0.836	0.2418	0.1122	4
Physical education conservatory environment	1.000	0.2891	0.1341	2
<ul style="list-style-type: none"> • classroom structure and learning environment • Resources and content of educational materials • teaching methods • student performance evaluation methods 	1.000	0.4267	0.0572	
	0.583	0.2487	0.0334	
	0.338	0.1443	0.0193	
	0.423	0.1803	0.0242	
Effective relationship between the conservatory environment and the community and the country's sports industry	0.926	0.2676	0.1242	3
Creating a constructive competitive environment among the Iranian physical education conservatories	0.697	0.2016	0.0935	9

The results of the data analysis also showed that the physical education conservatory environment (classroom structure and learning environment, resources and content of educational materials, teachers' teaching methods, student performance evaluation methods) with a weight of 0.1341, the effective relationship between the conservatory environment and the community and the country's sports industry with a weight of 0.1242, the family environment with a weight of 0.1122 and creating a constructive competitive environment among the physical education conservatories in the country with a weight of 0.0935 among the environmental factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories in the country; the existence of a constructive culture in physical education conservatories with a weight of 0.1671 among the behavioral factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories in the country; physical education conservatories with appropriate facilities and sports halls with a weight of 0.0319 among the structural factors affecting the students' entrepreneurship in physical education conservatories in the country had the highest ranks.

Conclusion

The existence of a constructive culture in physical education conservatories and the physical education conservatory environment were identified as the most important factors affecting the students' entrepreneurship in Iranian physical education conservatories. Therefore, the existence of a constructive and dynamic culture that has been well developed between the management of the conservatory, the teachers and instructors of the conservatory and the students, is able to reward the creative and innovative behaviors of the instructors and students in the field of learning and teaching and helps discover and nurture students' potential abilities and talents, leading to students becoming entrepreneurs after graduation. Moreover, the environment of the physical education conservatory is the environment in which learning takes place; therefore, in this environment, the structure of the classroom and learning environment, resources and content of educational materials, teaching methods and evaluation of students' performance should be such as to draw a vision of future requirements in the minds of students, explain the value of work and entrepreneurship to them, introduce them the successful business models and entrepreneurship, and provide them the mental background to enter into business challenges in a practical way. These results are consistent with the findings of Shim (2010), Solesvik et al. (2014) and Shakeri Siahkamari et al. (2018) who emphasized the effective role of culture in the field of entrepreneurship (3, 4, 5). However, it is inconsistent with Salimi's (2013) results in this respect (6). Therefore, it is recommended that the officials of the

country's physical education conservatories try to create a constructive, dynamic culture based on the main purpose of establishing conservatories, which is to train and nurture entrepreneurial graduates and implement this culture in all educational and skill programs in the Iranian physical education conservatories.

Key words: Entrepreneurship, Environmental, Behavioral Factors, Structural Factors

References

1. Alaei. O. (2014). the Study of effective components on entrepreneurship and its development methods in the Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare. Social, economic, scientific and cultural monthly magazine of work and society, 167: 47-59. (persian)
2. Yaqubi Najafabadi. A. (2010). The need for entrepreneurship education in all levels of education. moshavere-madreseh.5(4): 28-32. (persian)
3. Shim, M. (2010). Factors influencing child welfare employee's turnover: focusing on organisational culture and climate. Children and Youth Services Review, 32: 847-856.
4. Solesvik, M. Westhead, P. & Matlay, H. (2014). Cultural factors and entrepreneurial intention: The role of entrepreneurship education. Education + Training. Vol.56, (8/9): 680 - 696. <http://www.schoolsportaustralia.edu.au/>
5. Shakeri Siahkamari. Sh, Yar Mohammadzadeh. P, Yarigholi. B. (2018). Identifying the mentality of entrepreneurial teachers towards the factors related to promoting entrepreneurial culture in schools. Two Quarterly Journal of School Management. 6 (2): 1-21. (Persian)
6. Salimi. J. (2013). Curriculum and technical and vocational education; Research on the appropriateness of curriculum elements in technical and vocational education. Quarterly Journal of Skill Training, Technical and Vocational Training Organization, Vol. 5, 237-252. (Persian)

شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر کار آفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور

هادی پور حاجی^۱، ابراهیم علی‌دوست قهفرخی^۲، مهرزاد حمیدی^۳

۱. دکترای مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، پردیس بین‌المللی کیش، کیش، ایران

۲. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۱۴

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر کار آفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور بر پایه مدل سه‌شاخگی و اولویت‌بندی این عوامل با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی فازی انجام شد. این تحقیق براساس نوع جهت‌گیری و هدف پژوهشی کاربردی، از منظر ماهیت و نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی و به لحاظ نوع داده‌ها آمیخته کیفی-کمی بود. در این پژوهش سعی شد از طریق بررسی ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق و همچنین نظرسنجی از خبرگان حوزه مطالعه‌شده، به شناسایی عوامل مؤثر بر کار آفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور در سه شاخه عوامل رفتاری، ساختاری و زمینه‌ای پرداخته شود. جامعه آماری این پژوهش، ۴۰ نفر از مسئولان و کارشناسان فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش، مسئولان و کارشناسان فنی و حرفه‌ای در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و معاونت تربیت‌بدنی و سلامت آموزش و پرورش استان‌ها بودند که از بین آن‌ها ۲۰ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده و در تحقیق شرکت کردند. برای وزن‌دهی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر کار آفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور از تکنیک تحلیل سلسله‌مراتبی فازی چانگ استفاده شد و برای این منظور از نرم‌افزار اکسل استفاده شد. تحلیل داده‌های پژوهش نشان داد، محیط هنرستان تربیت‌بدنی (ساختار کلاس درس و محیط یادگیری، منابع و محتوی مطالب آموزشی، شیوه‌های ارزیابی عملکرد هنرجویان، روش‌های تدریس) با وزن ۰/۱۳۴۱، ارتباط مؤثر محیط هنرستان با محیط جامعه و صنعت ورزش کشور با وزن ۰/۱۲۴۲، خانواده با وزن ۰/۱۱۲۲ و ایجاد محیط رقابتی سازنده در بین هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور با وزن ۰/۰۹۳۵ در بین عوامل زمینه‌ای، وجود فرهنگ سازنده در هنرستان‌های تربیت‌بدنی با وزن ۰/۱۶۷۱ در بین عوامل رفتاری و برخورداری هنرستان‌های تربیت‌بدنی از امکانات و سالن‌های ورزشی مناسب با وزن ۰/۰۳۱۹ در بین عوامل

1. Email: e.alidoust@ut.ac.ir

2. Email: mhamidi@ut.ac.ir

ساختاری، دارای بالاترین رتبه‌ها هستند. نتایج این پژوهش می‌تواند برای وزارت آموزش و پرورش، وزارت ورزش و جوانان، و مسئولان و هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور سودمند باشد و به کار رود.

واژگان کلیدی: کارآفرینی، عوامل زمینه‌ای، عوامل رفتاری، عوامل ساختاری.

مقدمه

توجه به ورزش و تربیت‌بدنی در میان جمعیت دانش‌آموزی از مهم‌ترین رویکردها در بسیاری از کشورهای جهان است؛ برای نمونه، ورزش و تربیت‌بدنی بخشی از نظام آموزشی چین است و با یک برنامه عمومی تمرینات ورزشی که توسط انجمن تربیت‌بدنی چین طراحی شده است، در همه سطوح اجرا می‌شود. در نظام آموزشی چین، درس تربیت‌بدنی در همه سطوح آموزشی از ابتدایی تا دانشگاه اجباری است. علاوه بر این، در مدارس این کشور دانش‌آموزان مستعد در مدارس عادی شناسایی می‌شوند و در کلاس‌های تخصصی آموزش می‌بینند و برای آن‌ها پرونده ورزشی تهیه می‌شود و پس از آن، دانش‌آموز مستعد را در مسیر درست ورزش قهرمانی وارد می‌کنند (محمدی و برزگری، ۲۰۰۹، ۳۶). در مجارستان تربیت‌بدنی بخشی از برنامه درسی ملی و یکی از ده حیطه محوری نظام تعلیم و تربیت این کشور است (آزمون، ۲۰۱۰، ۱۹). در ایالات متحده آمریکا بسیاری از ایالت‌ها استانداردهای ملی وضع‌شده توسط انجمن ملی ورزش و تربیت‌بدنی را در مدارس خود دنبال می‌کنند؛ به‌عنوان نمونه، در بیانیه مأموریت انجمن ورزشی مدارس ایالت کنتاکی آورده شده است که باید بالاترین سطح کیفیت فعالیت‌ها و برنامه‌های ورزشی را با شیوه‌ای مؤثر و با تأکید بر جوانمردی، ورزش‌دوستی و توسعه آموزش دانش‌آموزان ورزشکار برقرار کند (برنامه راهبردی انجمن ورزشی دبیرستان‌های کنتاکی، ۲۰۱۲-۲۰۱۷)، اما در ایران توجه به مقوله ورزش و تربیت‌بدنی در مدارس چگونه است؟ در ایران اگرچه در بخش پنجم سند برنامه درسی ملی آمده است که حوزه سلامت و تربیت‌بدنی در پی برقراری سلامت کامل جسمی و روانی دانش‌آموزان به‌مثابه امانت الهی، به‌کارگیری روش‌های درست انجام‌دادن فعالیت‌های جسمانی، ارتقای توانایی‌های بدنی و حرکتی، تبیین روش‌های تفریحی سالم، ترویج بهداشت و اصول سالم‌زیستن و پیشگیری از مبتلاشدن به بیماری و معلولیت و توانمندسازی افراد در تسلط بر رفتار خود و حفظ سلامت است و در سایر اسناد بالادستی مانند سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه نیز بر تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی تأکید شده است، اما دفتر تربیت‌بدنی و فعالیت‌های ورزشی هنوز تحلیلی دقیق

از وضعیت موجود، چالش‌های پیش‌رو و نقشه راهی متقن برای خود ندارد (حمیدی و همکاران، ۲۰۱۷، ۳۶).

شاید توجه جدی‌تر به این مسئله را بتوان تنها در هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور دنبال کرد. درحقیقت، سابقه فعالیت هنرستان‌های تربیت‌بدنی به تحولات دهه ۱۳۷۰ هجری شمسی در ساختار آموزشی وزارت آموزش و پرورش و ایجاد شاخه تحصیلی کاردانش با هدف آموزش تربیت‌بدنی با محوریت فعالیت‌های عملی بازمی‌گردد؛ به طوری که تربیت نیروهای انسانی موردنیاز بخش تربیت‌بدنی کشور، تربیت نیروهای مستعد و ایجاد پشتوانه برای تیم‌های ورزشی محلی، منطقه‌ای و ملی و همچنین آماده‌کردن افراد واجد شرایط برای ورود به مراکز تربیت‌معلم و دانشگاه‌ها در رشته تربیت‌بدنی را سرلوحه کار خود قرار دادند؛ با وجود این، بعد از گذشت چند دهه از زمان فعالیت هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور از در دهه هفتاد هجری شمسی، به دلایل مختلفی از جمله فقدان تعریف دقیق سازوکار اجرا و شفافیت عملیاتی در اسناد بالادستی (مهدی و بارانی، ۲۰۱۹، ۱۵)، نداشتن متولی و مرکز سیاست‌گذاری واحد، اجرایی‌نشدن قوانین مصوب، بی‌توجهی به نیروی انسانی آموزش‌دهنده، فقدان امکانات و تجهیزات مناسب و... (حسین‌پور، ۲۰۱۸، ۳۸) نمی‌توان آینده چندان روشنی در عمل برای این هنرستان‌ها متصور شد. حال سؤال اصلی این است که مشکل را باید در کجا دنبال کرد و چرا با وجود اینکه در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اهداف والایی برای نظام تعلیم و تربیت کشور ترسیم کرده است که درنهایت قرار است خروجی آموزش و پرورش به شهروندانی بامهارت بینجامد، اما سال‌هاست که خروجی‌های آموزش و پرورش مطابق با آنچه در اسناد بالادستی ترسیم شده است، سنخیت چندان ندارد؟ پاسخ به این سؤال را شاید بتوان در گزاره ۲۴ بیانیه ارزش‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جست‌وجو کرد. در این گزاره به‌وضوح بر روحیه کارآفرینی، کسب شایستگی‌های عام حرفه‌ای و مهارتی و هنری زمینه‌ساز کار مولد در نظام تعلیم و تربیت کشور اشاره شده است و در بخشی از راهبردهای کلان این سند در بند ششم، به خلاقیت و نوآوری و نظریه‌پردازی و مستندسازی تجربیات علمی تربیتی بومی در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی تأکید شده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۲۰۱۱)، اما آشکار است که در عمل آن چنان که باید این مسئله مدنظر نبوده و عزم راسخی در عملی‌کردن آن وجود نداشته است و این موضوع درباره هنرستان‌های تربیت‌بدنی نیز صادق است. درحقیقت، بسیاری از مشکلاتی را که هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور بعد از دیپلم با آن مواجه می‌شوند، باید بی‌توجهی و نداشتن آگاهی از این موضوع دانست که یکی از هدف‌های اصلی تأسیس هنرستان، پرورش فارغ‌التحصیلان کارآفرین بوده است (حسین‌پور، ۲۰۱۸، ۳۴) که به‌طور جدی هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور به آن توجه

نکرده‌اند و این مسئله به‌درستی درک نشده است که هنوز هدف اصلی هنرستان، حرفه و مهارت‌آموزی و کارآفرینی با حداقل مدرک دیپلم و نه لزوماً ورود به دانشگاه است (حسین‌پور، ۲۰۱۸، ۳۵).

درباره اینکه مفهوم کارآفرینی چیست، باید خاطر نشان کرد که کارآفرینی همانند بسیاری از مفاهیم علوم انسانی در زمره مفاهیم قطعی به شمار نمی‌رود؛ از این رو تعریف واحدی برای آن وجود ندارد. درحقیقت، دشواری اصلی در این زمینه چگونگی تعریف مفاهیم بنیادی و مرکزی در بطن کارآفرینی است که مرزها و حدود آن را مشخص می‌کند (حسینی و کشاورز، ۲۰۱۸، ۱۲۵)؛ با وجود این، مسلم است که کارآفرینی به‌عنوان یک بینش، فرهنگ و رویکرد نوین سازمانی از جمله مهم‌ترین دستاوردهای بین‌رشته‌ای علوم اقتصادی، اجتماعی، مدیریتی و روان‌شناسی در چند دهه گذشته است (حسینی و کشاورز، ۲۰۱۸، ۲۱۶) که در تعریف کلی و فراگیر می‌توان گفت، کارآفرینی فرایندی پویا مشتمل بر فرصت‌ها، افراد، شرایط و ساختارهای سازمانی، ریسک‌ها، نوآوری و منابع است که به‌عنوان یک فرایند، در تمام انواع و اندازه‌های سازمانی اجراشدنی است (علایی، ۲۰۱۴، ۴۷)؛ بنابراین عوامل مختلفی را هم می‌توان یافت که بر رشد و توسعه کارآفرینی تأثیرگذار باشند. همچنین این عوامل را می‌توان براساس مدل سه‌شاخگی شناسایی و دسته‌بندی کرد. درحقیقت، این مدل یک ابزار تحلیلی است که براساس آن می‌توان همه مطالعات و تئوری‌های سازمان و مدیریت را در سه شاخه عوامل ساختاری (عناصر، عوامل و شرایط فیزیکی و غیرانسانی سازمان شامل تمامی منابع مادی، مالی، اطلاعاتی و فنی و...)، عوامل زمینه‌ای (عوامل و شرایط محیط درونی سازمان که کار در آن انجام می‌شود و همچنین عواملی که این محیط را با محیط بیرونی سازمان پیوند می‌دهد) و عوامل رفتاری (عوامل انسانی، روابط و ارتباطات انسانی و هنجارهای رفتاری که در واقع پویایی‌بخش و زنده سازمانی تلقی می‌شوند) بررسی کرد؛ البته باید متذکر شد که رابطه میان این سه شاخه، رابطه تنگاتنگ ناگسستنی است که در عمل از هم جدایی‌ناپذیرند و به‌عبارتی بین این سه شاخه به‌هیچ‌وجه سه‌گانگی حاکم نیست؛ بلکه سه‌گونگی حاکم است و تمایز و تشخیص این سه جنبه صرفاً نظری و به‌منظور تجزیه و تحلیل و شناخت مفاهیم پدیده‌هاست (دهقان و همکاران، ۲۰۱۲، ۲۵-۲۶)، اما اهمیت توجه به مسئله کارآفرینی در نظام آموزش و پرورش و زیرنظام‌های آن و از جمله هنرستان‌های تربیت‌بدنی چرا ضرورت دارد؟ در پاسخ به این سؤال باید گفت، کارآفرینی در نظام آموزش و پرورش از یک سو به شناسایی و بهره‌برداری مؤثر از همه منابع درونی و بیرونی نظام آموزشی منجر شده و از سوی دیگر موجب ایجاد فرصت‌های جدید یاددهی و یادگیری می‌شود (یعقوبی نجف‌آبادی، ۲۰۱۰، ۲۸)؛ از این رو کشورهای پیشرفته در همه پایه‌های تحصیلی آموزش کارآفرینی را محور اساسی در برنامه‌های خود قرار داده‌اند و با این کار در عمل به دانش‌آموزان می‌آموزند که چگونه در حین یادگیری علم کار کنند؛

چراکه آن‌ها به‌خوبی دریافته‌اند که آموزش کارآفرینی در برنامه‌ی درسی مدارس موجب غنی‌سازی تجارب یادگیری فراگیران و افزایش ارتباط میان مدرسه و صنعت است و بنابراین کارآفرینی باید نقطه‌ی آغاز برنامه‌ی درسی قرار گیرد (یعقوبی نجف‌آبادی، ۲۰۱۰، ۳۱)؛ ضمن اینکه پژوهشگران نیز این مسئله را تأیید کرده‌اند.

الرت^۱ و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی که در زمینه آموزش‌های کارآفرینی در دبیرستان‌های سوئد انجام دادند، دریافتند که در سوئد اثرات طولانی‌مدت آموزش کارآفرینی در دبیرستان‌های این کشور در عملکردهای کارآفرینانه دانش‌آموزان در دوران پس‌دبیرستان همچنان وجود دارد. دوپاچو و پالینهاس^۲ (۲۰۱۱) نشان دادند، آموزش رسمی کارآفرینی در سنین ابتدایی بر نگرش دانش‌آموزان اثر دارد و از طرفی تأثیر مستقیم بر آینده‌ی شغلی و موفقیت آن‌ها در بزرگسالی دارد. در حیطه تربیت‌بدنی مدارس نیز برای نمونه، انجمن ورزش مدارس استرالیا در مأموریت خود، جذب دانش‌آموزان به فعالیت‌های ورزشی مدرسه را به‌صورت منظم و به‌منظور نمایش استعدادهای خاص و تحقق ظرفیت کامل دانش‌آموزان در سرلوحه کار خود قرار داده است که کارآفرینی را هم مدنظر قرار می‌دهد (برنامه راهبردی انجمن ورزش مدارس استرالیا، ۲۰۱۱-۲۰۱۴)؛ این در حالی است که در ایران در سایر اسناد بالادستی مانند گزاره ۲۴ سند تحول بنیادین نظام آموزش و پرورش بر کارآفرینی تأکید شده و در سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه بر تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی تأکید شده است، اما در سطح مدارس آشنایی با کارآفرینی و کسب‌وکارها در برنامه‌های درسی تنها با استفاده از الگوی موضوع‌محوری انجام می‌شود و اثری از شغل‌محور بودن دیده نمی‌شود (بهمنی و همکاران، ۲۰۲۰، ۶۳۴).

از سویی اگر در سطح کلان کشور نیز به مسئله کارآفرینی در حوزه تربیت‌بدنی بنگریم، شرایط حاکم بر ورزش کشور حکایت از آن دارد که در دهه‌های گذشته، بخش‌های مختلف ورزش همگانی، قهرمانی، آموزش و پرورش و... در سیطره مستقیم دولت یا مؤسسه‌های وابسته به آن بوده‌اند؛ به‌طوری‌که امکان زمینه‌سازی فعالیت‌های سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی به‌طور مطلوب و مناسب فراهم نشده است و بسیاری از کارآفرینان ورزشی با موانعی همچون دگرگونی سیاست‌های دولت و به‌کارگیری سیاست‌های سلیقه‌ای، ناسالم بودن محیط کسب‌وکار، وجود قوانین نامناسب و غیرحمایتی، فقدان زیرساخت‌های تجاری، حمایت‌نشدن از هنجارهای اجتماعی و فرهنگی از کارآفرینی، نامناسب بودن

1. Elert
2. Do Paço & Palinhas
3. Strategic Plan, School Sport Australia

بازار و... مواجه شده‌اند (نگهداری و همکاران، ۲۰۱۹، ۸۲)؛ این در حالی است که ورزش امروزی به‌مثابه سرمایه حیاتی و ضرورتی انکارناپذیر در بقای اجتماع به شمار می‌رود و یکی از مجاری بالندگی و پیوند جوامع بشری است (سجادی و همکاران، ۲۰۱۹، ۲۴۴)؛ بنابراین کارآفرینی در این حوزه تنها زمانی رخ می‌دهد که یک نهاد ورزشی به‌طور مشترک با سایر عناصر جامعه و به‌ویژه آموزش و پرورش، برای پاسخگویی به یک فرصت و خلق ارزش عمل کند (راتن^۱، ۲۰۱۸، ۲۰)؛ از این رو چنانچه بخواهیم بحث کارآفرینی در حوزه تربیت‌بدنی را در کشور جدی بگیریم، ضرورت دارد که این موضوع مهم از دوران مدرسه و به‌ویژه در هنرستان‌های تربیت‌بدنی مدنظر قرار گیرد و سیستم آموزشی در این هنرستان‌ها به سمتی هدایت شود که وقتی هنرجویان فارغ‌التحصیل می‌شوند، مهارت‌های کارآفرین را داشته باشند؛ بنابراین تحقق این امر، با توجه به اینکه ورزش به اندازه کافی چندبعدی است (پوتس و توماس^۲، ۲۰۱۸)، نیازمند تلاش‌های پژوهشی شامل بازخوانی و کشف رویکردهای جدیدی است که مستلزم کارآفرینی باشد و همچنین از آنجاکه کارآفرینی به‌عنوان پدیده‌ای فرابخشی و چندوجهی در محیط ایزوله رشد نمی‌کند (هولینکا^۳، ۲۰۱۵، ۴۳۸)، ضروری است عوامل مختلف تأثیرگذار بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور بررسی شود.

از سوی دیگر، بررسی پیشینه تحقیقات انجام‌شده درباره موضوع تحقیق نشان می‌دهد، پژوهش‌هایی در مدارس داخل و خارج کشور با موضوعات مختلف حوزه کارآفرینی انجام شده است که برای نمونه می‌توان به تحقیقات شاکری سیه‌کمری و همکاران (۲۰۱۸) (شناسایی ذهنیت معلمان کارآفرین نسبت به عوامل مرتبط با ترویج فرهنگ کارآفرینی در مدارس شهر تبریز)، عبداللهی و همکاران (۲۰۱۷) (تحلیل ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینی در بین دانش‌آموزان پایه نهم دوره اول آموزش متوسطه استان کردستان) و یوهانسن و شانکه^۴ (۲۰۱۳) (بررسی شیوه‌های مختلف آموزش‌های کارآفرینی در مدارس متوسطه نروژ) اشاره کرد، اما تنها تحقیقات اندکی وجود دارد که عوامل مؤثر بر کارآفرینی در حوزه تربیت‌بدنی را مطالعه کرده‌اند؛ البته در همین چند مورد هم نوعی بخشی‌نگری به چشم می‌خورد که برای نمونه می‌توان به تحقیقات گودرزی و همکاران (۲۰۱۶) و صادقی و همکاران (۲۰۱۴) اشاره کرد که در این تحقیقات تنها عوامل رفتاری مؤثر بر کارآفرینی مدنظر قرار گرفته است. علاوه بر این، بررسی پیشینه تحقیقات میدانی نشان می‌دهد، تاکنون در پژوهشی به‌طور مشخص

1. Ratten
2. Potts & Thomas
3. Holienka
4. Johansen & Schanke

عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنجاریان هنرستان‌های کشور مطالعه نشده است که با توجه به اهمیت هنرستان‌های تربیت‌بدنی در پرورش فارغ‌التحصیلان کارآفرین این خلأ تحقیقاتی وجود دارد؛ بنابراین هدف از انجام این پژوهش، شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنجاریان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور بر پایه مدل سه‌شاخگی و اولویت‌بندی این عوامل با رویکرد تحلیل سلسله‌مراتبی فازی است. در همین راستا دو سؤال اساسی زیر مطرح است که محققان پژوهش مایل‌اند برای آن‌ها پاسخی بیابند:

۱. عوامل مؤثر (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) بر کارآفرینی هنجاریان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور کدام‌اند؟
۲. اولویت‌بندی عوامل مؤثر (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) بر کارآفرینی هنجاریان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق براساس نوع جهت‌گیری و هدف پژوهشی، کاربردی، از نظر ماهیت و نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی و به لحاظ نوع داده‌ها، آمیخته کیفی-کمی بوده که به روش تحلیل سلسله‌مراتبی فازی^۱ انجام شده است. این روش مسائل پیچیده را براساس آثار متقابل آن‌ها و با استفاده از مقادیر زبانی و دانش فرد خبره بررسی کرده و آن‌ها را به شکلی ساده تبدیل می‌کند و به حل آن‌ها می‌پردازد. چانگ^۲ در سال ۱۹۹۲ الگوریتمی برای حل این روش با عنوان تکنیک تحلیل توسعه‌ای ارائه کرد و بعدها در سال ۱۹۹۶ وی آن را بهبود بخشید. این تکنیک که یکی از مشهورترین الگوریتم‌های حل تحلیل سلسله‌مراتبی فازی است، بیش از هر روش دیگری برای محاسبات تحلیل سلسله‌مراتبی فازی به کار رفته است که اعداد استفاده‌شده در این روش، اعداد مثلثی فازی هستند که در این تحقیق نیز از همین تکنیک استفاده شده است. دوره زمانی که داده‌های پژوهش در آن دوره جمع‌آوری، طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل شدند، حدود ۱۲ ماه و محدوده زمانی آن از اواخر تیرماه ۱۳۹۸ تا اواخر تیرماه ۱۳۹۹ بود. جامعه آماری این پژوهش که متمرکز بر شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنجاریان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور بود، مسئولان و کارشناسان فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش، مسئولان و کارشناسان فنی و حرفه‌ای در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش، و معاونت تربیت‌بدنی و سلامت آموزش و پرورش استان‌ها به تعداد ۴۰ نفر بودند که محققان

1. Fuzzy Analytic Hierarchy Process (FAHP)

2. Chang

از بین آن‌ها به روش نمونه‌گیری هدفمند، ۲۰ تن خبره را در حوزه مطالعه‌شده انتخاب کردند و در پژوهش شرکت دادند.

در این پژوهش روند شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور به این صورت بوده است که محققان بعد از مطالعه عمیق مبانی نظری و پیشینه تحقیق، عوامل اولیه مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور را بر پایه مدل سه‌شاخگی در سه شاخه عوامل ساختاری، زمینه‌ای و رفتاری شناسایی و استخراج کردند. گفتنی است که این عوامل با توجه به تعریف عوامل ساختاری (عناصر، عوامل و شرایط فیزیکی و غیرانسانی سازمان شامل تمامی منابع مادی، مالی، اطلاعاتی و فنی و...)، عوامل زمینه‌ای (عوامل و شرایط محیط درونی سازمان که کار در آن انجام می‌شود و همچنین عواملی که این محیط را با محیط بیرونی سازمان پیوند می‌دهد) و عوامل رفتاری (عوامل انسانی، روابط و ارتباطات انسانی و هنجارهای رفتاری که در واقع پویایی بخش و زنده سازمانی تلقی می‌شوند) شناسایی و در این سه دسته طبقه‌بندی شدند (دهقان و همکاران، ۲۰۱۲). در مرحله بعد، این عوامل در یک فرم نظرسنجی با دو گزینه تأیید و عدم تأیید قرار داده شد و به ایمیل تمامی خبرگان پژوهش فرستاده شد و خبرگان پژوهش به تأیید یا عدم تأیید عامل‌های هر یک از این سه شاخه اقدام کردند. همچنین در انتهای هر شاخه یک سؤال باز قرار داده شد و از خبرگان پژوهش خواسته شد چنانچه عامل مؤثری بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور از دید آن‌ها وجود دارد که به آن توجه نشده است، نوشته شود. در گام بعد، پس از بررسی فرم‌های نظرسنجی اولیه، چنانچه ۷۰ درصد خبرگان پژوهش (حداقل ۱۴ خبره از ۲۰ خبره) عاملی را تأیید کرده بودند، آن عامل به‌عنوان عامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور نگه داشته شد و به‌همراه مجموع دیگر عوامل مطرح‌شده از سوی همه خبرگان پژوهش، در یک فرم نظرسنجی نهایی با دو گزینه تأیید و عدم تأیید قرار داده شد و خبرگان پژوهش به تأیید یا عدم تأیید عامل‌های نهایی هر شاخه (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) اقدام کردند. بعد از دریافت و بررسی فرم‌های نظرسنجی نهایی، عواملی که توسط ۷۰ درصد خبرگان پژوهش (حداقل ۱۴ خبره از ۲۰ خبره) تأیید شده بودند، به‌عنوان عوامل نهایی مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور شناسایی شدند.

پس از آنکه عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور شناسایی شدند، اعداد مثلثی فازی تحقیق تعریف شد. جدول شماره یک طیف نه‌تایی اعداد مثلثی فازی تحقیق را نشان می‌دهد. براساس این طیف، نظر هر خبره به شکل یک عدد فازی مثلثی (l, m, u) نشان داده

می‌شود که در این عدد فازی مثلثی u نشان‌دهنده کران بالا و بیشینه مقدار عدد فازی است؛ l نشان‌دهنده کران پایین و کمینه مقدار عدد فازی و m محتمل‌ترین مقدار یک عدد فازی است.

جدول ۱- طیف نه‌تایی اعداد مثلثی فازی تحقیق

Table 1- Spectrum of 9 fuzzy triangular numbers of research

مقادیر کلامی	اصطلاحات کلامی
(1,1,1)	1 به یک اندازه مهم
(1,2,3)	2 بینابین
(2,3,4)	3 کمی مهم‌تر
(3,4,5)	4 بینابین
(4,5,6)	5 نسبتاً مهم‌تر
(5,6,7)	6 بینابین
(6,7,8)	7 بسیار مهم‌تر
(7,8,9)	8 بینابین
(8,9,10)	9 کاملاً مهم‌تر

در گام بعد، پرسش‌نامه موسوم به پرسش‌نامه خبره که اساس آن مبتنی بر مقایسه‌های زوجی عوامل برای هر سطح از سلسله‌مراتب (عوامل اصلی و زیرعوامل آن‌ها) بود، طراحی شد؛ بدین صورت که عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) و زیرعوامل هر یک از آن‌ها، به صورت دو به دو در جداولی قرار داده شدند تا به صورت زوجی و با استفاده از اعداد فازی مثلثی تعریف شوند و با یکدیگر توسط خبرگان پژوهش مقایسه شوند. پرسش‌نامه خبره از طریق ایمیل برای تمامی ۲۰ خبره پژوهش ارسال شد. طی چند هفته تمامی پرسش‌نامه‌های ارسال شده، توسط خبرگان پژوهش تکمیل و برگشت داده شدند. سپس این پرسش‌نامه‌ها توسط محققان پژوهش بررسی و مجموع داده‌های استخراج شده برای عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) و زیرعوامل هر یک از آن‌ها، به طور جداگانه به نرم‌افزار اکسل طراحی شده برای پیاده‌سازی و اجرای تکنیک سلسله‌مراتبی فازی چانگ وارد شد و ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام شده بین عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) و زیرعوامل هر یک از آن‌ها به طور جداگانه تشکیل شد. سپس هر یک از این ماتریس‌های مقایسه‌های فازی ادغام شده به نرم‌افزار اکسل طراحی شده برای محاسبه شاخص ناسازگاری وارد شد و نرخ ناسازگاری ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام شده بین عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) و زیرعوامل هر یک از آن‌ها به طور

جداگانه بررسی شد. درحقیقت، روایی و پایایی برای ماتریس مقایسه زوجی معنایی ندارد، اما نرخ ناسازگاری یکی از پارامترهای مهم در مقایسه‌های زوجی است. این نرخ بیان می‌کند که آیا می‌توان به مقایسه‌ها اعتماد کرد یا خیر و اینکه مقایسه‌های زوجی از اعتبار مناسبی برخوردار هستند یا خیر. نرخ ناسازگاری از تقسیم شاخص ناسازگاری بر شاخص ناسازگاری تصادفی حاصل می‌شود که باید همواره از ۰/۱ کوچک‌تر باشد. برای بررسی نرخ ناسازگاری ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده، دو نرخ ناسازگاری CR_m و نرخ ناسازگاری CR_g توسط نرم‌افزار اکسل طراحی شده برای محاسبه شاخص نرخ ناسازگاری بررسی شد. نرخ ناسازگاری CR_m از تقسیم شاخص ناسازگاری برای ماتریس حاصل از درایه‌های میانی هر عدد فازی ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده بر شاخص ناسازگاری تصادفی میانی برای ماتریس با اندازه n (تعداد عوامل) حاصل شد و نرخ ناسازگاری CR_g نیز از تقسیم شاخص ناسازگاری برای ماتریس حاصل از میانگین هندسی درایه‌های اول و سوم هر عدد فازی ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده بر شاخص ناسازگاری تصادفی میانگین هندسی برای ماتریس با اندازه n (تعداد عوامل) حاصل شد. جدول شماره دو، نتایج بررسی نرخ ناسازگاری CR_m و نرخ ناسازگاری CR_g ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده بین عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) و زیرعوامل هر یک از آن‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۲- نتایج بررسی نرخ ناسازگاری CR_m و نرخ ناسازگاری CR_g ماتریس مقایسه‌های فازی

ادغام‌شده بین عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) و زیرعوامل

Table 2: Results of CR_m incompatibility rate and CR_g incompatibility rate of fuzzy comparison matrix integrated between main factors (behavioral, structural, contextual) and sub-factors

شاخص نرخ ناسازگاری	عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای)	زیرعوامل اصلی			زیرعوامل محیط هنرستان
		زیرعوامل رفتاری	زیرعوامل ساختاری	زیرعوامل زمینه‌ای	
CR_m	0.0379	0.0256	0.0219	0.0046	0.0157
CR_g	0.0861	0.0728	0.0536	0.0140	0.0293
نتیجه	سازگار	سازگار	سازگار	سازگار	سازگار

بعد از بررسی نرخ ناسازگاری و اطمینان از سازگاری ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده بین عوامل شناسایی شده (عوامل اصلی و زیرعوامل) مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور، وزن و اولویت‌بندی عوامل شناسایی شده (عوامل اصلی و زیرعوامل) مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان

هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور، طی چهار گام زیر، روی ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده بین عوامل اصلی (رفتاری، ساختاری، زمینه‌ای) و زیرعوامل هر یک از آن‌ها به‌طور جداگانه توسط نرم‌افزار اکسل طراحی‌شده برای پیاده‌سازی و اجرای تکنیک سلسله مراتبی فازی چانگ انجام شد:

گام ۱- محاسبه مجموع فازی هر سطر ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده، مجموع فازی کل و معکوس مجموع فازی کل: مجموع فازی هر سطر ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده، یک عدد فازی است که هر درایه آن از مجموع مؤلفه‌های نظیر به نظیر اعداد فازی در هر سطر ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده حاصل شد. همچنین عدد مجموع فازی کل، از جمع ستونی درایه‌های نظیر اعداد مجموع فازی سطرها حاصل شد و عدد معکوس مجموع فازی کل نیز از معکوس کردن درایه‌های عدد مجموع فازی کل حاصل شد که در این مورد قانون این است که رقم حاصل از معکوس کردن درایه سوم عدد مجموع فازی کل در جایگاه درایه اول عدد معکوس مجموع فازی کل، رقم حاصل از معکوس کردن درایه میانی عدد مجموع فازی کل در جایگاه درایه میانی عدد معکوس مجموع فازی کل و رقم حاصل از معکوس کردن درایه اول عدد مجموع فازی کل در جایگاه درایه سوم عدد معکوس مجموع فازی کل قرار گیرد؛

گام ۲- محاسبه اعداد بسط مرکب فازی: هر عدد بسط مرکب فازی، یک عدد فازی است که هر درایه آن از ضرب هر یک از درایه‌های مجموع فازی هر سطر ماتریس مقایسه‌های فازی ادغام‌شده در درایه نظیر از عدد معکوس مجموع فازی کل حاصل شد؛

گام ۳- بررسی درجه ارجحیت هر یک از مقادیر اعداد بسط مرکب فازی: درجه ارجحیت هر یک از مقادیر اعداد بسط مرکب فازی دو به دو نسبت به هم و با توجه به رابطه شماره یک محاسبه شد؛
رابطه (۱):

$$r_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{if } m_2 \geq m_1 \\ 0 & \text{if } l_1 \geq u_2 \\ \frac{l_1 - u_2}{(m_2 - u_2) + (m_1 + l_1)} & \text{otherwise} \end{cases}$$

گام ۴- محاسبه وزن نرمال‌نشده، وزن نرمال‌شده، وزن نهایی و اولویت‌بندی: وزن نرمال‌نشده هر عامل (یا زیرعامل) به ترتیب همان اعداد مینیمم هر سطر ماتریس حاصل از بررسی درجه ارجحیت هر یک از مقادیر اعداد بسط مرکب فازی بود، وزن نرمال‌شده هر عامل (یا زیرعامل) از تقسیم وزن نرمال‌نشده هر عامل (یا زیرعامل) بر مجموع ستون وزن نرمال‌نشده حاصل شد و وزن نهایی هر زیرعامل نیز از ضرب وزن نرمال‌شده هر زیرعامل در وزن نرمال‌شده عامل اصلی حاصل شد. درنهایت، با توجه به

وزن‌های به‌دست‌آمده، عوامل شناسایی شده (عوامل اصلی و زیرعوامل) مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان تربیت‌بدنی کشور اولویت‌بندی شدند.

نتایج

جدول شماره سه اطلاعات جمعیت‌شناختی خبرگان پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۳- اطلاعات جمعیت‌شناختی خبرگان پژوهش

Table 3 - Demographic information of research experts

درصد فراوانی	تعداد	فراوانی	اطلاعات جمعیت‌شناختی پژوهش	
80	20	16	مرد	جنسیت
20		4	زن	
30	20	6	کارشناسی	میزان تحصیلات
45		9	کارشناسی‌ارشد	
25		5	دکتری	
5	20	1	بین 21 تا 30 سال	سن
50		10	بین 31 تا 40 سال	
40		8	بین 41 تا 50 سال	
5		1	بیشتر از 50 سال	

جدول شماره چهار، عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور را نشان می‌دهد. براساس نتایج پژوهش، شش عامل رفتاری، نه عامل ساختاری و چهار عامل زمینه‌ای از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور شناسایی شدند که تمامی عوامل شناسایی شده تأییدشده ۲۰ خبره پژوهش بودند.

جدول ۴- عوامل شناسایی شده مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی
 Table 4- Identified factors affecting the entrepreneurship of students in physical education vocational schools

عوامل اصلی	زیرعوامل
رفتاری (A)	A ₁ ویژگی‌های فردی و شخصیتی هنرجویان و اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی گورول و آسان ^۱ (۲۰۰۶)، صادقی و همکاران (۲۰۱۴)، عبداللهی و همکاران (۲۰۱۷)، حسینی و کشاورز (۲۰۱۸)
	A ₂ ایفای نقش رهبری به جای مدیریت از سوی اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی میرکمالی (۲۰۱۴)
	A ₃ وجود نظام ارتباطات مؤثر بین اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی و هنرجویان سیکولا-لیتو و همکاران (۲۰۱۰)
	A ₄ جنسیت هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کلزارس و گارسیا ^۲ (۲۰۱۰)، سوختللو (۲۰۱۸)
	A ₅ وجود فرهنگ سازنده در هنرستان‌های تربیت‌بدنی شیم ^۳ (۲۰۱۰)، سولویک ^۴ و همکاران (۲۰۱۴)، شاکری سیه‌کمیری و همکاران (۲۰۱۸)
	A ₆ تعامل مؤثر و پیوسته اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی با والدین هنرجویان نظر خیرگان پژوهش
ساختاری (B)	B ₁ وجود ترکیب مناسب و متعادل ساختار سازمانی وظیفه‌گرا و ساختار سازمانی ارگانیک فرای ^۵ (۱۹۹۳)، به اعتقاد وی فقط ساختار ارگانیک؛ نظر خیرگان پژوهش (ترکیب ساختار وظیفه‌گرا و ارگانیک)
	B ₂ به‌کارگیری استراتژی‌های سازمانی تحلیل‌گر و آینده‌نگر مایلز و اسنو ^۶ (۱۹۷۸)
	B ₃ برخورداری از نظام کنترل استراتژیک ابراهیم‌پور و همکاران (۲۰۱۰)
	B ₄ نظام پاداش و پرداخت مبتنی بر ایجاد شرایط کارآفرینانه دیپتی و زارع زیدی (۲۰۱۷)
	B ₅ برخورداری از سیستم فناوری اطلاعات و ارتباطات مؤثر فروغی‌نیا و سیدمیرزاییور (۲۰۱۴)
	B ₆ تخصیص بودجه اختصاصی برای کارآفرینی هنرستان‌های تربیت‌بدنی نظر خیرگان پژوهش
	B ₇ برخورداری هنرستان‌های تربیت‌بدنی از امکانات و سائن‌های ورزشی مناسب نظر خیرگان پژوهش
	B ₈ برخورداری از نظام تحقیق و توسعه مؤثر در حوزه کارآفرینی هنرجویان نظر خیرگان پژوهش
	B ₉ وجود نظام آموزش ضمن‌خدمت مؤثر با هدف ارتقای سطح علمی معلمان و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی نظر خیرگان پژوهش
زمینه‌ای (C)	C ₁ خانواده باقری (۲۰۰۴)
	C ₂ محیط هنرستان تربیت‌بدنی شاکری سیه‌کمیری و همکاران (۲۰۱۸)
	C _{2a} ساختار کلاس درس و محیط یادگیری لئونگ ^۷ (۲۰۱۰)، شاکری سیه‌کمیری و همکاران (۲۰۱۸)
	C _{2b} منابع و محتوی آموزشی سلیمی ^۸ (۲۰۱۳)، شاکری سیه‌کمیری و همکاران (۲۰۱۸)
	C _{2c} روش‌های تدریس شاکری سیه‌کمیری و همکاران (۲۰۱۸)
	C _{2d} شیوه‌های ارزیابی عملکرد هنرجویان شاکری سیه‌کمیری و همکاران (۲۰۱۸)
	C ₃ ارتباط مؤثر محیط هنرستان با محیط جامعه و صنعت ورزش کشور شاکری سیه‌کمیری و همکاران (۲۰۱۸)، طفرایی و همکاران (۲۰۱۹)
	C ₄ ایجاد محیط رقابتی سازنده در بین هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور نظر خیرگان پژوهش

جدول شماره پنج، نتایج محاسبه وزن و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان تربیت‌بدنی کشور را نشان می‌دهد.

جدول ۵- نتایج محاسبه وزن و اولویت بندی عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان تربیت بدنی

Table 5 - Results of weight calculation and prioritization of factors affecting entrepreneurship of students of the physical education conservatory

اولویت بندی	وزن نهایی	وزن نرمال شده	وزن نرمال نشده	زیرعوامل	عوامل اصلی
2	0.361		0.779		A
6	0.0691	0.1914	0.414	A ₁	
8	0.0356	0.0987	0.213	A ₂	
11	0.0273	0.0757	0.164	A ₃	
7	0.0543	0.1503	0.325	A ₄	
1	0.1671	0.4629	1.000	A ₅	
18	0.0076	0.0210	0.045	A ₆	
3	0.175		0.377		B
12	0.0266	0.1522	0.836	B ₁	
15	0.0159	0.0911	0.500	B ₂	
19	0.0074	0.0420	0.230	B ₃	
13	0.0194	0.1109	0.609	B ₄	
14	0.0172	0.0981	0.539	B ₅	
10	0.0317	0.1813	0.995	B ₆	
9	0.0319	0.1822	1.000	B ₇	
17	0.0109	0.0621	0.341	B ₈	
16	0.0140	0.0801	0.440	B ₉	
1	0.464		1		C
4	0.1122	0.2418	0.836	C ₁	
2	0.1341	0.2891	1.000	C ₂	
	0.0572	0.4267	1.000	C _{2a}	
	0.0334	0.2487	0.583	C _{2b}	
	0.0193	0.1443	0.338	C _{2c}	
	0.0242	0.1803	0.423	C _{2d}	
3	0.1242	0.2676	0.926	C ₃	
5	0.0935	0.2016	0.697	C ₄	

بحث و نتیجه گیری

براساس نتایج پژوهش، مهم ترین عامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان های تربیت بدنی کشور، وجود فرهنگ سازنده در هنرستان های تربیت بدنی است. فرهنگ هنرستان تربیت بدنی، در واقع اندیشه هایی مشترک شامل فرضیه ها، ارزش ها و باورهایی است که به هنرستان های تربیت بدنی هویت می دهد و استانداردهایش را برای رفتار موردانتظار منعکس می کند؛ از این رو این فرهنگ باید فرهنگی سازنده باشد تا بتواند به درستی اجزای هنرستان و اعضای آن را به هم پیوند دهد؛ چراکه یک فرهنگ

سازنده قادر است انتظارات رفتاری و هنجارهای موفقیت، نوآوری، شایستگی، همکاری، حمایت و مسئولیت را در هنرستان دنبال کند و بر پاداش برای عملکرد تأکید کند. درحقیقت، وجود چنین فرهنگ سازنده و پویایی که به‌خوبی توانسته باشد بین مدیریت هنرستان، دبیران و مربیان هنرستان و هنرجویان گسترش یافته باشد، به رفتارهای خلاقانه و نوآورانه مربیان و هنرجویان در بحث یادگیری و آموزش اجر می‌نهد و از آن حمایت می‌کند و کشف توانایی‌ها و استعدادهاى بالقوه هنرجویان و بارورسازی آنها را از اهداف اصلی هنرستان قرار می‌دهد؛ این مسئله می‌تواند به کارآفرین کردن هنرجویان پس از فارغ‌التحصیلی منجر شود. این نتایج با یافته‌های مطالعات شیم (۲۰۱۰)، سولسویک و همکاران (۲۰۱۴) و شاکری سیه‌کمری و همکاران (۲۰۱۸) که بر نقش مؤثر فرهنگ در حوزه کارآفرینی تأکید کردند، همسویی دارد، ولی با نتایج پژوهش سلیمی (۲۰۱۳) از این حیث ناهم‌سوست؛ بنابراین، توصیه می‌شود، مسئولان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور در جهت ایجاد فرهنگ سازنده، پویا و مبتنی بر هدف اصلی تأسیس هنرستان‌ها که همانا تربیت فارغ‌التحصیلان کارآفرین است، تلاش کنند و این فرهنگ را در بطن سیاست‌ها و برنامه‌های تشویقی، ترویجی آموزشی و مهارتی در هنرستان‌ها پیاده‌سازی کرده و اجرا کنند.

دومین عامل مهم مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور محیط هنرستان تربیت‌بدنی است که خود شامل چهار زیرعامل ساختار کلاس درس و محیط یادگیری، منابع و محتوی مطالب آموزشی، شیوه‌های ارزیابی عملکرد هنرجویان و روش‌های تدریس می‌شود. ساختار کلاس درس و محیط یادگیری زمینه و بافتی است که در آن یادگیری اتفاق می‌افتد و اهمیت این عامل در کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور از آن لحاظ است که ساختارهای کلاسی برحسب اهداف، به دو دسته تبحری و عملکردی قابل تقسیم‌بندی است که هرکدام از این ساختارها می‌تواند سبب ایجاد الگوی شناختی-انگیزشی متفاوتی در هنرجویان شود. درواقع، اینکه تا چه حد محیط‌های یادگیری اجازه می‌دهند که هنرجویان هدف‌های ساختار عملکردی و یا هدف‌های ساختار تبحری را انتخاب کنند، در رشد و پرورش کارآفرینی هنرجویان نقش دارد؛ چراکه هنرجویان در ساختار هدفی تبحری به انجام‌دادن کارهای مشکل‌تمایل دارند و از لحاظ روانی، انگیزه درونی و اعتمادبه‌نفس بیشتری برای کسب موفقیت در یادگیری و استفاده از یادگیری و مهارت‌های خود در آینده دارند، اما در ساختار عملکردی، دانش‌آموزان یادگیری را به‌عنوان دستیابی به اهداف دلخواهشان می‌بینند و میزان اعتمادبه‌نفس و انگیزه درونی‌شان کم است و اگر شکست بخورند، به‌راحتی از تلاش دست می‌کشند. این نتایج با یافته‌های مطالعه لئونگ (۲۰۱۰) که بر نقش ساختار کلاس درس و محیط یادگیری بر کارآفرینی دانش‌آموزان مدارس تأکید کردند، همسویی دارد؛ بنابراین از آنجاکه

فراهم آوردن امکان رشد و پرورش مهارت‌های کارآفرینی در هنرجویان به معلمان متبحر نیاز دارد که در کلاس درس با اهمیت‌دادن به درک و فهم عمیق هنرجویان برای تقویت یادگیری ساختار تبحری را ایجاد کنند، توصیه می‌شود که معلمان و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی ساختار کلاس درس و محیط یادگیری هدفی تبحری را به جای عملکردی به‌منظور توسعه الگوی شناختی-انگیزشی کارآفرینانه در هنرجویان دنبال کنند. درمورد عامل منابع و محتوای مطالب آموزشی، نکته حائز اهمیت در بحث کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور این است که محتوای مطالب آموزشی باید به‌گونه‌ای باشد که کارآفرینی در ذهن هنرجویان به‌عنوان ارزش جلوه کند و بتواند چشم‌انداز مناسبی از وضعیت آینده جامعه را در ذهن هنرجویان شکل دهد؛ به بیان دیگر، محتوای مطالب آموزشی باید به‌گونه‌ای باشد که علاوه بر اینکه هنرجویان را با واقعیت‌های موجود آشنا می‌کند، چشم‌اندازی از الزامات آینده در ذهن آن‌ها ترسیم کند، ارزش کار و کارآفرینی را برای آن‌ها شرح دهد، الگوهای موفق کسب‌وکار و کارآفرینی را به آن‌ها معرفی کند و زمینه‌های ذهنی ورود به چالش‌های کسب‌وکار را به‌طور عملی برای آن‌ها فراهم کند. بدین لحاظ آموزش مؤثر در هنرستان‌های تربیت‌بدنی مبتنی بر منابع، محتوا و درسی است که با هدف انتقال دانش و مهارت منطبق با بازار کار تهیه و تدوین شده باشد. این نتایج با یافته‌های پژوهش سلیمی (۲۰۱۳) همسویی دارد، ولی یافته‌های پژوهش سولسویک و همکاران (۲۰۱۴) را تأیید نمی‌کند و ناهم‌سوست؛ بنابراین توصیه می‌شود که مراجع ذی‌صلاح منابع و محتوای مطالب آموزشی هنرستان‌های تربیت‌بدنی را براساس نیازهای واقعی جامعه ورزشی کشور و منطبق با نیاز واقعی بازار کار این حوزه تهیه و تدوین کنند. همچنین آنچه درمورد شیوه‌های ارزیابی عملکرد هنرجویان توسط معلمان در کلاس درس اهمیت دارد، تأثیری است که این شیوه‌ها بر ادراک هنرجویان از ارزیابی محیط کلاس درس و جهت‌گیری هدفی آن‌ها می‌گذارد. وقتی معلمان از شیوه‌های رقابتی، نمره و امتحان استفاده می‌کنند، رویکرد هدفی عملکردی را در کلاس توسعه می‌دهند، اما وقتی تمرکز معلمان بر توسعه مهارت‌ها، تبحر و بهبود باشد، هنرجویان را به اتخاذ رویکرد جهت‌گیری تبحری هدایت می‌کنند؛ از این‌رو شیوه درست ارزیابی عملکرد هنرجویان توسط دبیران و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی از مهم‌ترین عوامل زمینه‌ای در بحث کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی به‌شمار می‌رود و می‌تواند به توسعه مهارت‌ها و تبحر در آن‌ها منجر شده و زمینه‌ساز کارآفرینی هنرجویان تربیت‌بدنی در آینده شود. این نتایج با یافته‌های مطالعه شاکری سیه‌کمری و همکاران (۲۰۱۸) همسویی دارد، ولی با نتایج پژوهش لئونگ (۲۰۱۰) در این زمینه ناهمخوان است؛ بنابراین توصیه می‌شود که ارزشیابی عملکرد هنرجویان از سوی معلمان و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور مبتنی بر پیشرفت و تبحر باشد و جنبه رقابتی اولویت نداشته

باشد. علاوه بر این، شیوه‌های تدریس معلمان عاملی است که در نظام آموزشی هنرستان‌های تربیت‌بدنی باید مدنظر قرار گیرد و اثرات مثبت و منفی آن در فرایند کارآفرینی برای معلمان شرح داده شود. روش‌های سنتی و معلم‌محور که هدف آن فقط ارائه مجموعه‌ای اطلاعات به هنرجویان و مبتنی بر نقش غیرفعال هنرجویان در فرایند یادگیری باشد، در شرایط کنونی به هیچ‌وجه با مقتضیات زمانه همخوانی ندارد؛ چراکه افرادی منفعل، فاقد اعتمادبه‌نفس و صرفاً تأثیرپذیر را به جامعه تحویل می‌دهد؛ از این رو برای تقویت روحیه کارآفرینی در هنرجویان، معلمان باید روش‌های تدریس نوینی را به کار گیرند که دوجانبه، مشارکتی، هنرآموزمحور و مبتنی بر مشارکت و درگیری فعال هنرجویان در فرایند یادگیری باشند؛ بنابراین روش‌های تدریس دبیران و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور از عوامل مهم زمینه‌ای در بحث کارآفرینی هنرجویان تربیت‌بدنی به شمار می‌رود که می‌تواند از طریق ایجاد نقش فعال در هنرجویان، نقش مهمی در سوق‌دهی آن‌ها به سمت کارآفرینی در آینده داشته باشد. این نتایج با یافته‌های پژوهش شاکری سپه‌کمری و همکاران (۲۰۱۸) همسویی دارد.

سومین عامل مهم مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور، ارتباط مؤثر محیط هنرستان با محیط جامعه و صنعت ورزش کشور است. درحقیقت، آشنایی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی با سازمان‌ها و نهادهای مهم کشور مثل اداره کار و سازمان‌ها و نهادهای مختلف ورزشی و سازوکار آن‌ها، آشنایی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی با نمایشگاه‌های مختلف ورزشی و جشواره‌های مرتبط با کارآفرینی ورزشی، آگاهی‌دادن به هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی از فرصت‌های کاری رشته تحصیلی خود در بیرون از هنرستان، آشنایی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی با کارآفرینان ورزشی، آشناکردن هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی با مشکلات بازار کار شهر خود و شناسایی فرصت‌های کارآفرینی ورزشی در هنرستان‌های تربیت‌بدنی می‌تواند تا حد زیادی بین محیط هنرستان‌های تربیت‌بدنی و محیط جامعه و صنعت ورزش کشور پیوند ایجاد کند و هنرجویان را با مسائل و مشکلات رشته تحصیلی خود در محیط واقعی جامعه بیشتر آشنا کند و درک درستی را از آینده رشته تحصیلی انتخابی آن‌ها پیش رویشان قرار دهد که این مسئله می‌تواند در سوق‌دادن بیشتر هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی در مسیر کارآفرینی، بعد از فارغ‌التحصیلی سودمند باشد. این نتایج با یافته‌های پژوهش طغرایبی و همکاران (۲۰۱۹) همسویی دارد.

چهارمین عامل مهم مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور، خانواده است. اگر کارآفرینی را به‌عنوان سبک زندگی در نظر بگیریم، آنگاه بیش از پیش اهمیت خانواده را می‌توان در فرایند توسعه و نهادینه‌کردن فرهنگ کارآفرینی در جامعه درک کرد. درحقیقت، اگر خانواده را از دیدگاه نهادی بررسی کنیم، به این نتیجه می‌رسیم که خانواده از نظر کمی و کیفی می‌تواند کانون

اصلی اندیشه کار و تلاش و پرورش روحیه خلق ایده و کار در افراد باشد؛ بنابراین خانواده اولین و درعین حال مهم‌ترین نهادی است که نقش اساسی در تکوین شخصیت افراد جامعه دارد؛ بنابراین اگر تربیت فرزندان و نوع رفتار والدین با آن‌ها به گونه‌ای باشد که افراد مسئولیت‌پذیر، ریسک‌پذیر، مستقل، دارای روحیه کار گروهی، رقابت‌جویی و با انگیزه توفیق‌طلبی تربیت شوند، در دوران تحصیل و بعد از آن نیز خود به خود تحت‌تأثیر محیط خانواده‌ای که در آن تربیت شده‌اند، عمل خواهند کرد و با انتخاب خود و با آگاهی در جهت امور کارآفرینانه قدم خواهند برداشت؛ از این رو به‌طور حتم محیط خانواده عامل زمینه‌ای مهمی است که نقش مؤثری در کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی خواهد داشت. این نتایج با یافته‌های پژوهش باقری (۲۰۰۴) همسویی دارد، ولی با برخی نتایج پژوهش شاکری سیه‌کمری و همکاران (۲۰۱۸) در این زمینه تفاوت دارد و ناهم‌سوست؛ بنابراین از آنجایی که از دید فرزندان، خانواده اولین حامی در بزنگاه تصمیم‌های مهم است، توصیه می‌شود که والدین با شناخت توانمندی‌های بالقوه فرزندان خود نقش مهمی در هدایت فرزند هنرستانی خود در مسیر درست کارآفرینی ایفا کنند.

پنجمین عامل مهم مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور، ایجاد محیط رقابتی سازنده در بین هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور است که این عامل نیز نقشی مهم در کارآفرینی دانش‌آموزان هنرستان‌های تربیت‌بدنی دارد؛ چراکه این موضوع مهم می‌تواند از طریق ایجاد انگیزه و پرورش حس رقابت‌جویی سازنده در بین هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور به توسعه و رشد اقدامات خلاقانه و نوآورانه در آن‌ها کمک کند و باعث شود در آینده هرچه بیشتر به کارآفرینی تمایل پیدا کنند. این عامل براساس نظر خبرگان پژوهش شناسایی شد؛ از این رو تحقیقی که این عامل را بر کارآفرینی دانش‌آموزان مدارس یا هنرجویان هنرستان‌ها بررسی کرده باشد، یافت نشد تا همسویی یا نبود همسویی نتایج آن با تحقیق حاضر عنوان شود؛ بنابراین توصیه می‌شود که هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور با هدف ترغیب هنرجویان خود به کارآفرینی، به برگزاری منظم و مستمر مسابقات و برنامه‌های ورزشی خلاق و هدفمند اقدام کنند تا رقابت سازنده در حوزه کارآفرینی ایجاد شود.

هفت عامل بعدی که در درجه اهمیت کمتری از پنج عامل مذکور قرار داشتند، عبارت بودند از: ویژگی‌های فردی و شخصیتی هنرجویان و اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی، جنسیت هنرجویان، ایفای نقش رهبری به‌جای مدیریت از سوی اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی، برخورداری هنرستان‌های تربیت‌بدنی از امکانات و سالن‌های ورزشی مناسب، تخصیص بودجه اختصاصی برای کارآفرینی هنرستان‌های تربیت‌بدنی، وجود نظام ارتباطات مؤثر بین اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی

و هنرجویان و همچنین وجود ترکیب مناسب و متعادل ساختار سازمانی وظیفه‌گرا و ساختار سازمانی ارگانیک.

رویکرد ویژگی‌های شخصیتی بر این فرضیه تأکید می‌کند که کارآفرینان ویژگی‌ها، دیدگاه‌ها و ارزش‌هایی دارند که نیرویی محرک برای آن‌ها فراهم می‌کند و موجب تمایز آن‌ها از دیگران می‌شود (گورول و آتسان، ۲۰۰۶، ۲۸). متأثر از این دیدگاه، می‌توان انتظار داشت که ویژگی‌های فردی و شخصیتی از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر پیشبرد کارآفرینی باشد؛ چراکه شناخت این ویژگی‌ها و تقویت آن‌ها در هنرجویان می‌تواند آن‌ها را هرچه بهتر در مسیر کارآفرینی قرار دهد؛ البته باید توجه داشت که صرف وجود این ویژگی‌های فردی و شخصیتی تنها در هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی نمی‌تواند به کارآفرین کردن آن‌ها در آینده منجر شود، اما چنانچه این ویژگی‌ها در اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی و به‌ویژه معلمان و مربیان آن‌ها نیز وجود داشته باشد، به دلیل ارتباط نزدیکی که آن‌ها با هنرجویان دارند، می‌توانند به‌طور مؤثرتری در جهت تربیت و پرورش کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی عمل کنند. این نتایج با یافته‌های مطالعات گورول و آتسان (۲۰۰۶)، صادقی و همکاران (۲۰۱۴)، عبداللهی و همکاران (۲۰۱۷) و حسینی و کشاورز (۲۰۱۸) همسویی دارد؛ بنابراین توصیه می‌شود که معلمان و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی برای شناخت فردفرد هنرجویان از زاویه‌ی فردیت و درک وجوه متمایزی که ممکن است با دیگر هنرجویان داشته باشند، به‌منظور توسعه و تقویت ویژگی‌های فردی و شخصیتی مرتبط با کارآفرینی هنرجویان تلاش کنند.

جنسیت ساختاری چندسطحی است که شامل باورهای فرهنگی و توزیع منابع در سطح کلان، الگوهای رفتاری در سطح کنش و رفتارهای متقابل، و نقش‌ها و هویت‌ها در سطح خرد است (سوختانلو، ۲۰۱۸، ۱۳). درحقیقت، برچسب‌های جنسیتی که برگرفته از نوعی نابرابری میان مرد و زن است، در دامنه آموزش‌های پنهان و آشکار خانواده، نظام آموزش و پرورش، باورهای نادرست، انتظارات نقشی و مناسبات حاکم بر شرایط جامعه به زنان منتقل می‌شود؛ از این‌رو در بحث تأثیر جنسیت بر کارآفرینی، نظام آموزش و پرورش می‌تواند در ازبین‌بردن این نابرابری‌های جنسیتی مؤثرتر عمل کند. این امر مهم به‌ویژه از دوران مدرسه و به‌ویژه در هنرستان‌های تربیت‌بدنی، به دلیل اهدافی که از تأسیس آن‌ها وجود داشته که از مهم‌ترین آن‌ها تربیت فارغ‌التحصیلان کارآفرین بوده است، ملموس‌تر است. نتایج پژوهش از این نظر با نتایج مطالعات کانیزارس و گارسیا (۲۰۱۰) و سوختانلو (۲۰۱۸) همسوست؛ بنابراین به مسئولان هنرستان‌های تربیت‌بدنی دخترانه توصیه می‌شود که نگرش‌ها، فضای آموزشی و شیوه‌های آموزشی خود را به سمتی پیش ببرند که قابلیت‌های دانش‌آموزان دختر هم به‌اندازه دانش‌آموزان پسر در جهت هرچه بیشتر کارآفرینی در آینده باشد. همچنین تلاش در جهت رفع

محدودیت‌های فرهنگی، اجتماعی و تصورات جامعه از تفاوت‌های جنسیتی از طریق فرهنگ‌سازی در هنرستان‌های تربیت‌بدنی و در سطحی وسیع‌تر یعنی جامعه با الگوسازی از زنان موفق کارآفرین و استفاده مؤثر از رسانه‌های مختلف جمعی در این زمینه، می‌تواند گامی مؤثر در این راستا باشد. عامل دیگر، ایفای نقش رهبری به جای مدیریت از سوی اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی است. درحقیقت، باید بین مدیریت و رهبری تمایز قائل شد؛ چراکه مدیریت صرفاً سازمان‌دهی بوده و رهبری امری انسانی است؛ به بیانی بهتر، تکیه مدیریت بیشتر به سازمان و تکیه رهبری بر انسان‌هاست، مدیریت حالت سنتی یا کلاسیک دارد و تصمیمات و رفتار خود را براساس قانون و به شکلی ثابت تنظیم می‌کند، ولی تصمیمات و رفتار رهبری بر پایه ضرورت زمانی و اقتضائات محیطی است؛ از این رو توصیه می‌شود که اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی و به‌ویژه معلمان و مربیان به‌دلیل ارتباط نزدیک و تنگاتنگی که با هنرجویان دارند، به‌عنوان رهبر و نه مدیر در برخورد و هدایت هنرجویان به‌ویژه در کشف و هدایت استعدادهای آن‌ها عمل کنند و از این طریق سیر زندگی هنرجویان را در مسیر کارآفرینی قرار دهند. علاوه بر این، باید توجه داشت چنانچه رفتار اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی با هنرجویان در قالب نقش رهبری و نه صرفاً مدیریت باشد، می‌تواند الگوی مؤثری در هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی به وجود آورد که آن‌ها هم در آینده نقش رهبری را به‌جای مدیریت صرف برگزینند و مسیر کارآفرینی موفق‌تری را تجربه کنند. نتایج پژوهش از این نظر با یافته‌های پژوهش میرکمالی (۲۰۱۴) همسوست، ولی با برخی یافته‌های مطالعات شاکری سیه‌کمری و همکاران (۲۰۱۸) و صادقی و همکاران (۲۰۱۴) همخوانی ندارد.

برخورداری هنرستان‌های تربیت‌بدنی از امکانات و سالن‌های ورزشی مناسب عامل مؤثر دیگر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور است. درحقیقت، فضای هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور باید تسهیل‌کننده فرایند یادگیری و تربیت هنرجویان و مؤثر در بروز خلاقیت، مهارت‌آموزی، تعامل سازنده و رشد شخصیت آنان باشد، دارای امکانات، سالن‌های استاندارد و مجهز و فضای ورزشی و حیاط مناسب باشد و متناسب با شرایط اقلیمی، فرهنگی، اجتماعی و معیارهای زیست‌محیطی، ایمنی و بهداشتی باشد تا زمینه‌ساز پرورش هنرجویان کارآفرین آینده شود. همچنین عامل تخصیص بودجه اختصاصی برای کارآفرینی هنرستان‌های تربیت‌بدنی اهمیت بسزایی دارد؛ بنابراین از آنجاکه یکی از مهم‌ترین اهداف تأسیس هنرستان‌ها و از جمله هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور تربیت فارغ‌التحصیلان کارآفرین بوده است و همان‌گونه که یافته‌های این تحقیق هم گواه آن است، ضرورت دارد تا بودجه کافی از سوی نهادهای ذی‌صلاح به هنرستان‌های تربیت‌بدنی به‌منظور رفع موانع مالی در حوزه کارآفرینی هنرجویان تربیت‌بدنی تخصیص یابد تا دستیابی به این امر مهم

تسهیل شود. این دو عامل براساس نظر خبرگان پژوهش شناسایی شدند؛ از این رو تحقیقی یافت نشد که این دو عامل را در کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌ها بررسی کرده باشد تا همسویی یا نبود همسویی نتایج آن با تحقیق حاضر عنوان شود.

زیرعامل مهم دیگر، وجود نظام ارتباطات مؤثر بین اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی و هنرجویان است. درحقیقت، وجود نظام ارتباطات مؤثر بین اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی و هنرجویان از این لحاظ اهمیت دارد که آن‌ها ارتباط نزدیک و مستمری با هنرجویان دارند؛ از این رو چنانچه بخواهیم هنرجویانی کارآفرین تربیت کنیم، ضروری است این ارتباط به‌گونه‌ای باشد که معلم و مربی به هریک از هنرجویان به‌عنوان یک انسان و نه به‌عنوان عضوی از یک گروه یا یک کلاس توجه داشته باشند و به فردفرد دانش‌آموزان از زاویه فردیت بنگرند. افزون بر این، معلمان و مربیان باید بتوانند روابط انسانی و عاطفی بسیار نزدیکی بین خود و هنرجویان برقرار کنند؛ چراکه روابط صمیمانه بین معلم و هنرجو باعث می‌شود که هنرجویان آزادانه اظهارنظر کنند و اشکال و انتقاد را مطرح کنند که این مسئله در بارور کردن استعدادها و هنرجویان و زمینه‌سازی کارآفرینی آن‌ها در آینده نقش دارد؛ در غیر این صورت، معلم و مربی از کنه برداشت‌ها، ادراک‌ها، تجربه‌ها و تلقی‌ها هنرجویان درباره محتوای آموزش باخبر نمی‌شوند و تا معلم و مربی در تجربه یکایک هنرجویان حضور نیابند، از درک چنین تجربه‌ای عاجز خواهند ماند. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های تحقیق سیکولا- لینیو و همکاران (۲۰۱۰) همسوست.

عامل مؤثر دیگر، وجود ترکیب مناسب و متعادل ساختار سازمانی وظیفه‌گرا و ساختار سازمانی ارگانیک است. اینکه سازمان‌ها از چه نوع ساختار سازمانی بهره‌مند می‌شوند، به پویایی یا ایستایی محیط‌ها بستگی دارد. در مواردی که محیط خارجی مطمئن و پایدار است، ساختار سازمانی وظیفه‌گرا حاکم است، اما در محیط‌هایی که به‌سرعت تغییر می‌کنند و پویا هستند، ساختار سازمانی ارگانیک حاکم است. در این سازمان‌ها تأکید بر روابط موازی به جای روابط عمودی است و مسئولیت‌ها به جای اینکه صرفاً براساس شرح شغل باشد، به‌صورت انعطاف‌پذیر تعریف شده و به‌جای صدور دستورات، بر مبادله اطلاعات تأکید می‌شود. در زمینه نظام آموزش پرورش در ایران، واقعیت این است که این نظام تا حد زیادی دارای ساختار سازمانی وظیفه‌گرا است و به‌تبع آن هنرستان‌ها و از جمله هنرستان‌های تربیت‌بدنی نیز چنین ساختاری دارند، اما امروزه از آنجا که نظام‌های آموزشی زمانی می‌توانند مؤثر و همسو با اهداف کارآفرینی عمل کنند که خود را با محیط در حال تغییر و پویا تطبیق دهند، ضروری است که حداقل در سطح هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور، ساختار سازمانی از ساختار سازمانی وظیفه‌گرا صرف به سمت ساختار سازمانی ارگانیک گام‌هایی بردارد؛ همچنین به‌منظور دستیابی به

اهدافی که هنرستان‌ها و از جمله هنرستان‌های تربیت‌بدنی دنبال می‌کنند که یکی از مهم‌ترین آن‌ها تربیت فارغ‌التحصیلان کارآفرین است، تعادلی مناسب از ساختار سازمانی وظیفه‌گرا و ساختار سازمانی ارگانیک در هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور به وجود آورد. این نتایج با نتایج پژوهش فرای (۱۹۹۳) که فقط به ساختار سازمانی ارگانیک محض معتقد است، ناهم‌سوست.

هفت عامل شناسایی‌شده دیگر که وزن‌های کمتری در این تحقیق به دست آوردند، به ترتیب شامل نظام پاداش و پرداخت مبتنی بر ایجاد شرایط کارآفرینانه، برخورداری از سیستم فناوری اطلاعات و ارتباطات مؤثر، به‌کارگیری استراتژی سازمانی تحلیل‌گر و آینده‌نگر، وجود نظام آموزش ضمن‌خدمت مؤثر با هدف ارتقای سطح علمی معلمان و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی، برخورداری از نظام تحقیق و توسعه مؤثر در حوزه کارآفرینی هنرجویان، تعامل مؤثر و پیوسته اولیای هنرستان‌های تربیت‌بدنی با والدین هنرجویان و همچنین برخورداری از نظام کنترل استراتژیک بودند که براساس تحلیل‌ها از اهمیت کمتری در اولویت‌بندی برخوردار بودند؛ با وجود این، توصیه می‌شود که این عوامل نیز در بحث کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی مدنظر قرار گیرند و این راهکارها می‌توانند در تقویت این عامل‌ها مؤثر باشند: ایجاد نظام پاداش و پرداخت مبتنی بر عملکرد به معلمان و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی با هدف ایجاد انگیزه در آن‌ها برای به‌کارگیری شیوه‌های خلاقانه و نوآورانه در آموزش هنرجویان، ایجاد نظام فناوری اطلاعات و ارتباطات کارآمد به‌عنوان مکمل نظام آموزشی با هدف توانمندسازی معلمان و هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی، به‌کارگیری استراتژی‌هایی چون استراتژی آینده‌نگر و تحلیل‌گر در بخش‌هایی از نظام آموزش کشور و زیرمجموعه‌های آن همچون هنرستان‌های تربیت‌بدنی کشور که نیازمند پویایی و تطبیق مستمر با آخرین تغییرات نظام آموزشی دنیا در راستای کارآفرینی هنرجویان است، اجرا و پیاده‌سازی برنامه‌های آموزش‌های ضمن‌خدمت مؤثر با هدف افزایش کارایی و اثربخشی معلمان و مربیان هنرستان‌های تربیت‌بدنی و رشد توانمندی‌های ایشان متناسب با توسعه دانش و فناوری، سرمایه‌گذاری در حوزه تحقیق و توسعه کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های تربیت‌بدنی از طریق راه‌اندازی نشریات تخصصی یا اعطای پاداش‌های مالی به طرح‌ها و تحقیقات کاربردی و قابل‌اجرای مرتبط با کارآفرینی هنرجویان، ایجاد نظام نظارت و کنترل استراتژیک منطبق با فرایند کارآفرینی هنرجویان. نتایج پژوهش حاضر از این نظر با نتایج مطالعات دیانتی و زارع زیدی (۲۰۱۷)، فروغی‌نیا و سید میرزاپور (۲۰۱۴)، ابراهیم‌پور و همکاران (۲۰۱۰) و مایلز و اسنو (۱۹۷۸) هم‌راستاست.

تشکر و قدردانی

از تمامی مسئولان و کارشناسان فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش، مسئولان و کارشناسان فنی و حرفه‌ای در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و همچنین معاونت تربیت‌بدنی و سلامت آموزش و پرورش استان‌ها که در انجام این پژوهش همکاری کردند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

1. Abdullahi, H., Aghamohammadi, J., Abbaspour, A., & Delavar, A. (2017). Analysis of entrepreneurial personality traits among ninth grade students in the first year of secondary education in Kurdistan province. *Quarterly Journal of Innovation and Creativity in Human Sciences*, 7(1), 49-70. (Persian)
2. Alaei, O. (2014). The study of effective components on entrepreneurship and its development methods in the Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare. *Social, economic, Scientific And Cultural Monthly magazine of Work and Society*, 167, 47-59. (Persian)
3. Azmon, J. (2010). International approaches to schools physical education. *Journal of Teaching Physical Education*, 11(1), 15-21. (Persian)
4. Bagheri, B. (2004). The role of the family in the development of entrepreneurship. *Monthly Report*, 157, 64-69. (Persian)
5. Bahmani, N., Arasti, Z., & Hosseini, S. R. (2020). Comparative study of elementary school entrepreneurship training in selected countries and providing a model for Iran. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*, 7(4), 630-645. (Persian)
6. Cañizares, S. M. S., & García, F. J. F. (2010). Gender differences in entrepreneurial attitudes, Equality, Diversity and Inclusion: *An International Journal*, 29(8), 766-786.
7. Dehghan, R., Talebi, K., & Arabion, A. (2012). Research on factors affecting innovation and organizational entrepreneurship in Iranian Medical Universities. *Journal of Allied Medicine School, Tehran University of Medical Sciences (Payavard Salamat)*, 6(1), 22-33. (Persian)
8. Dianati, R., & Zare Zeidi, A. (2017). The role of human resource management in strengthening organizational entrepreneurship. *Applied Studies in Management and Development Sciences*, 6, 1-12. (Persian)
9. Document of Fundamental Transformation of Education (Holy Mashhad Document). (2011). Secretariat of the Supreme Council of the Cultural Revolution of the Ministry of Education High Council of Education. Available at: <https://docplayer.gr/46097646-Snd-thwl-bnydyn-amwzsh-w-prwrsh-snd-mshhd-mqds.html> (Persian)
10. Do Paço, A. D., & Palinhas, M. J. (2011). Teaching entrepreneurship to children: A case study. *Journal of Vocational Education & Training*, 63(4), 593-608.

11. Ebrahimpour, H., Khalili, H., & Habibian, S. (2010). Investigating the role of strategic management in organizational entrepreneurship (Case study: Zamzam Company). *Management Researchs*, 9, 21-38. (Persian)
12. Elert, N., Andersson, F. W., & Wennberg, K. (2014). The impact of entrepreneurship education in high school on long-term entrepreneurial performance. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 111, 209-223.
13. Foroughinia, H., & Seyed Mirzapour, S.Y. (2014). Globalization and the challenges of the education system in the light of new information technologies. *Cultural Engineering*, 80, 139-157. (Persian)
14. Fry, F. (1993). *Entrepreneurship: A planning approach*. Virginia: West Publishing Company.
15. Goodarzi, M., Jalali Farahani, M., Rajabi, H., & Hamidi, M. (2016). Analysis of effective behavioral factors in promoting entrepreneurship of sports management students. *Organizational Behavior Management Studies in Sport*, 1, 45-53. (Persian)
16. Gurol, Y., & Atsan, N. (2006). Entrepreneurial characteristics amongst university students some insights for entrepreneurship education and training in Turkey. *Education & training*, 48(1), 25-38.
17. Hamidi, M., Vahdani, M., Kheibari, M., & Alidoust, E. (2017). Development of physical education strategies and sports activities of the Ministry of Education. *Quarterly Journal of Family and Research*, 14(1), 33-50. (Persian)
18. Holienka, M. (2015). Entrepreneurial environment in Slovakia: Multi-perspective comparison with innovation-driven economies. *Procedia Economics and Finance*, 34(2), 437-444.
19. Hosseini, M. H., & Keshavarz, E. (2018). Identification and ranking of factors affecting organizational entrepreneurship with the aim of improving company performance using fuzzy hierarchical technique (Case study: Spring Industry). *Journal of Human Resource Management in the Oil Industry*, 9(36), 213-242. (Persian)
20. Hosseinpour, M. (2018). Cultural and economic challenges in technical and vocational conservatories and vocational training school. *Quarterly Journal of the Development of Technical and Vocational Conservatories and Vocational Training School*, 13(3), 30-39. (Persian)
21. Johansen, V., & Schanke, T. (2013). Entrepreneurship education in secondary education and training. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 57(4), 357-368.
22. Kentucky High School Athletic Association Strategic Plan (2012-2017). (2013). Available at: khsaa.org/general/day-to-day/strategic-plan (February 2017).
23. Leong, S. (2010). Creativity and assessment in Chinese arts education: Perspectives of Hong Kong students. *Research Studies in Music Education*, 32(1), 75-92.
24. Mahdi, R., & Barani, S. (2019). Analysis of the position of technical and vocational educations and skill training in Iran's scientific comprehensive map. *Karafan*, 16(46), 15-32. (Persian)

25. Miles, R. E., & Snow, C. C. (1978). *Organizational strategy, structure and process*. New York: McGraw-Hill.
26. Mirkamali, S. M. (2014). *Educational leadership and management* (19th ed.). Tehran: Yastoron. (Persian)
27. Mohammadi, Sh., & Barzegari, L. (2009). Sports and physical education in Chinese schools. *Journal of Teaching Physical Education*, 10(2), 31-37. (Persian)
28. Negahdari, F., Ghahraman Tabrizi, K., Sharifian, I., & Biabani, H. (2019). Identifying and ranking the dimensions of sports entrepreneurship ecosystem in Iran. *Sports Management Studies*, 11(57), 79-104. (Persian)
29. Potts, J., & Thomas, S. (2018). Toward a new (evolutionary) economics of sports. *Sport, Business and Management: An International Journal*, 8(1), 82-96.
30. Ratten, V. (2018). The future for sport entrepreneurship: Management for professionals. In *Sport entrepreneurship* (pp. 139-149), Cham: Springer.
31. Sadeghi, H., Honary, H., & Mandalizadeh, Z. (2014). Investigating Behavioral factors affecting entrepreneurship development in sports. *Sports Management*, 6(4), 671-681. (Persian)
32. Sajadi, S. A., Razavi, M. H., & Kurdloo, H. (2019). The effect of organizational learning capabilities on organizational entrepreneurship in the Ministry of Sports and Youth of Iran. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 30, 241-255. (Persian)
33. Salimi, J. (2013). Curriculum and technical and vocational education: Research on the appropriateness of curriculum elements in technical and vocational education. *Quarterly Journal of Skill Training, Technical and Vocational Training Organization*, 5, 237-252. (Persian)
34. Shakeri Siahkamari, Sh., Yar Mohammadzadeh, P., & Yarigholi, B. (2018). Identifying the mentality of entrepreneurial teachers towards the factors related to promoting entrepreneurial culture in schools. *Two Quarterly Journal of School Management*, 6(2), 1-21. (Persian)
35. Seikkula-Leino, J., Ruskovaara, E., Ikavalko, M., Mattila, J., & Rytkola, T. (2010). Promoting entrepreneurship education : The role of the teacher. *Education+Training*, 52, 117-125.
36. Shim, M. (2010). Factors influencing child welfare employees turnover: focusing on organisational culture and climate. *Children and Youth Services Review*, 32, 847-856.
37. Sokhtanloo, M. (2018). Analysis of gender differences on entrepreneurship tendency of agricultural students (Case study: Mohaghegh Ardabili University). *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 8, 13-22. (Persian)
38. Solesvik, M., Westhead, P., & Matlay, H. (2014). Cultural factors and entrepreneurial intention: The role of entrepreneurship education. *Education + Training*. 56(8/9), 680 - 696.
39. Toghraei, M. T., Mirvahedi, S. S., & Hashemi, S. (2019). Designing an entrepreneurial education model in schools. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, 18(71), 59-82. (Persian)

40. Yaqubi Najafabadi, A. (2010). The need for entrepreneurship education in all levels of education. *Moshavere-Madreseh*, 5(4), 28-32. (Persian)

ارجاع دهی

پورحاجی، هادی؛ علی دوست قهفرخی؛ حمیدی، مهرزاد. (۱۴۰۲). شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر کارآفرینی هنرجویان هنرستان های تربیت بدنی کشور. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۱۱ (۳۰): ۲۷۷-۳۰۸.
شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2021.10616.2107

Pourhaji, H; Alidoust Ghahfarokhi, E; Hamidi, M. (2023). Identifying and Ranking the Effective Factors on the students' Entrepreneurship in Iranian Physical Education Conservatories. *Research on Educational Sport*, 11 (30): 277-308. (Persian).
DOI: 10.22089/RES.2021.10616.2107

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

